

Kärsämäen kunnan kuntastrategiaa 2011-2015 toteuttava elinkeinostrategia

7.1.2011

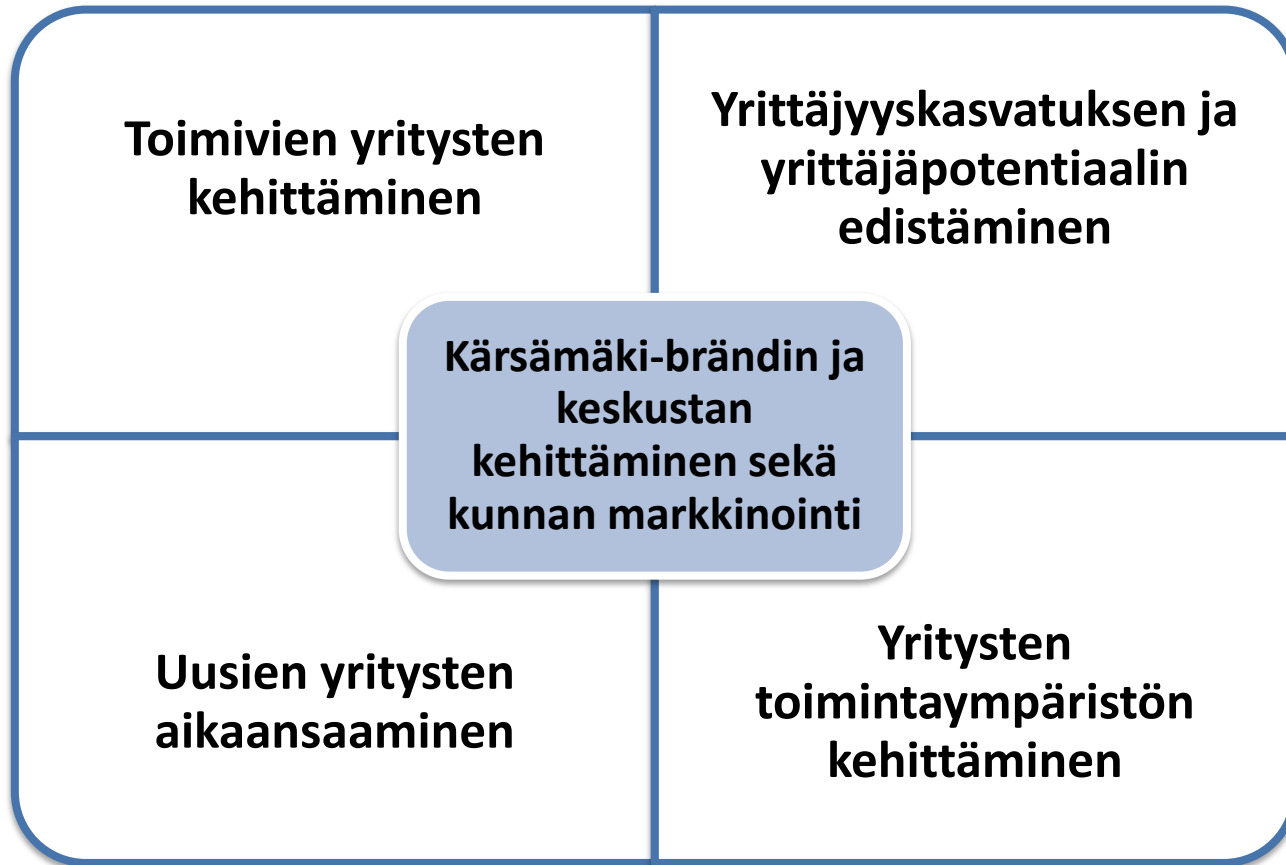
Kärsämäen visio 2015

- **Kärsämäki on** onnellisten nuorten ja nuorten perheiden asuinpaikka sekä **innostuneiden ja osaavien yrittäjien toimintaympäristö.**
- Kärsämäki toimii palvelu- ja asiakaslähtöisesti sekä palvelujen tuottaminen ja vastuu palvelujen järjestämisestä on erotettu toisistaan.

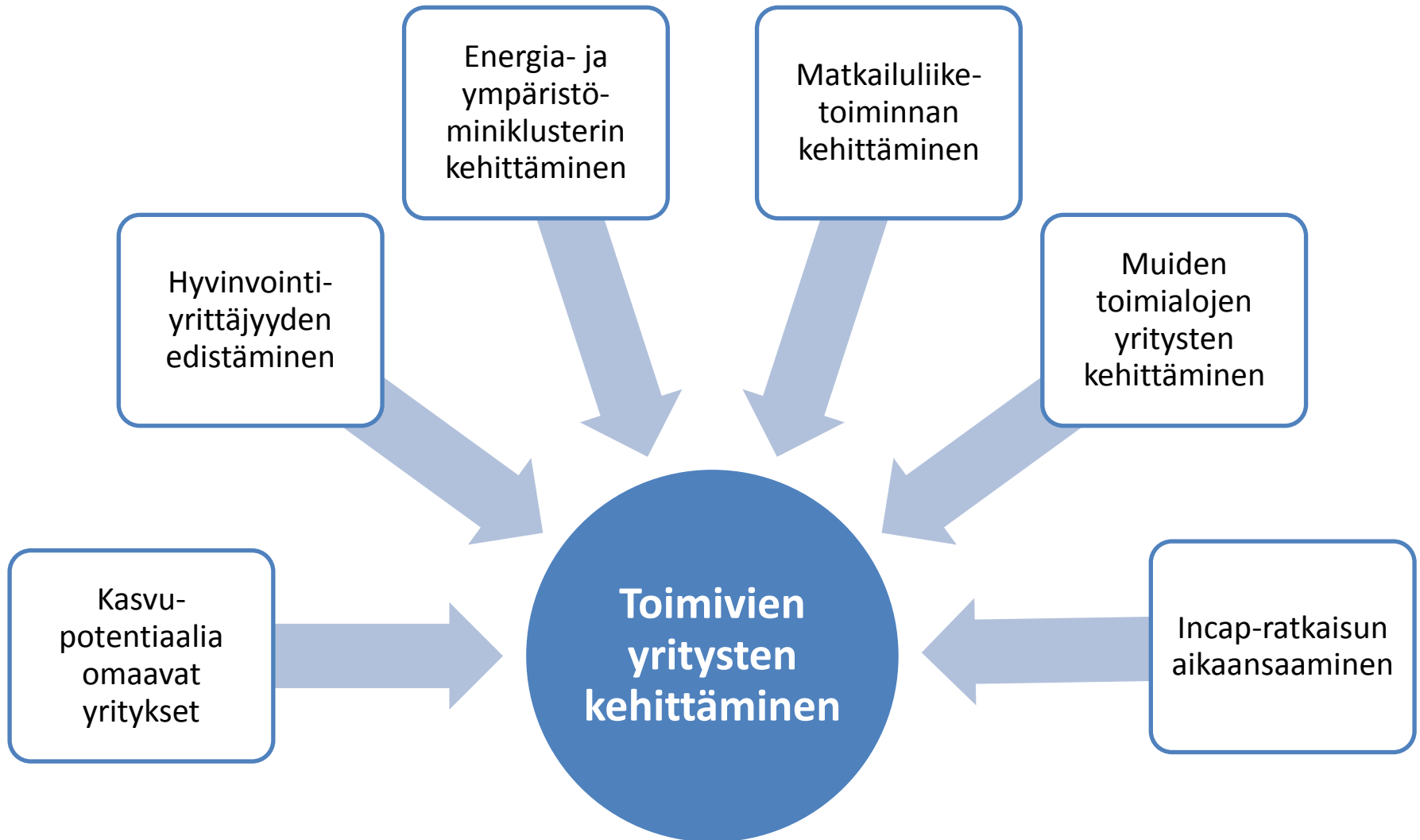
Elinkeinostrategian hahmottajat

Martti Pietikäinen
Esa Jussila
Hanna Karsikas
Eero Pesonen
Riitta Hokkanen
Matti Puranen
Mikko Ruusunen
Jaakko Pirhonen
Simo Saurio

Kärsämäen elinkeinostrategian painopisteet

Toimivien yritysten kehittämisen segmentit

Yritysten kanssa käytävien kehitys- keskustelujen kerrannaisvaikutukset

**Yritysten
liiketoimintojen
kasvuaalto**

Hankkeiden toteutusten myötä yritysten myynti ja liikevaihto kasvaa, uusia tuotteita kehitetään, vallataan uutta markkinatilaa ja rekrytoidaan uusia osaajia

**Kehittämisen- ja
investointi-
hankkeiden
aalto**

Kehityskeskustelujen seurauksena käynnistyy vuoden 2011 loppuun mennessä 25-30 kehittämis- tai investointihanketta

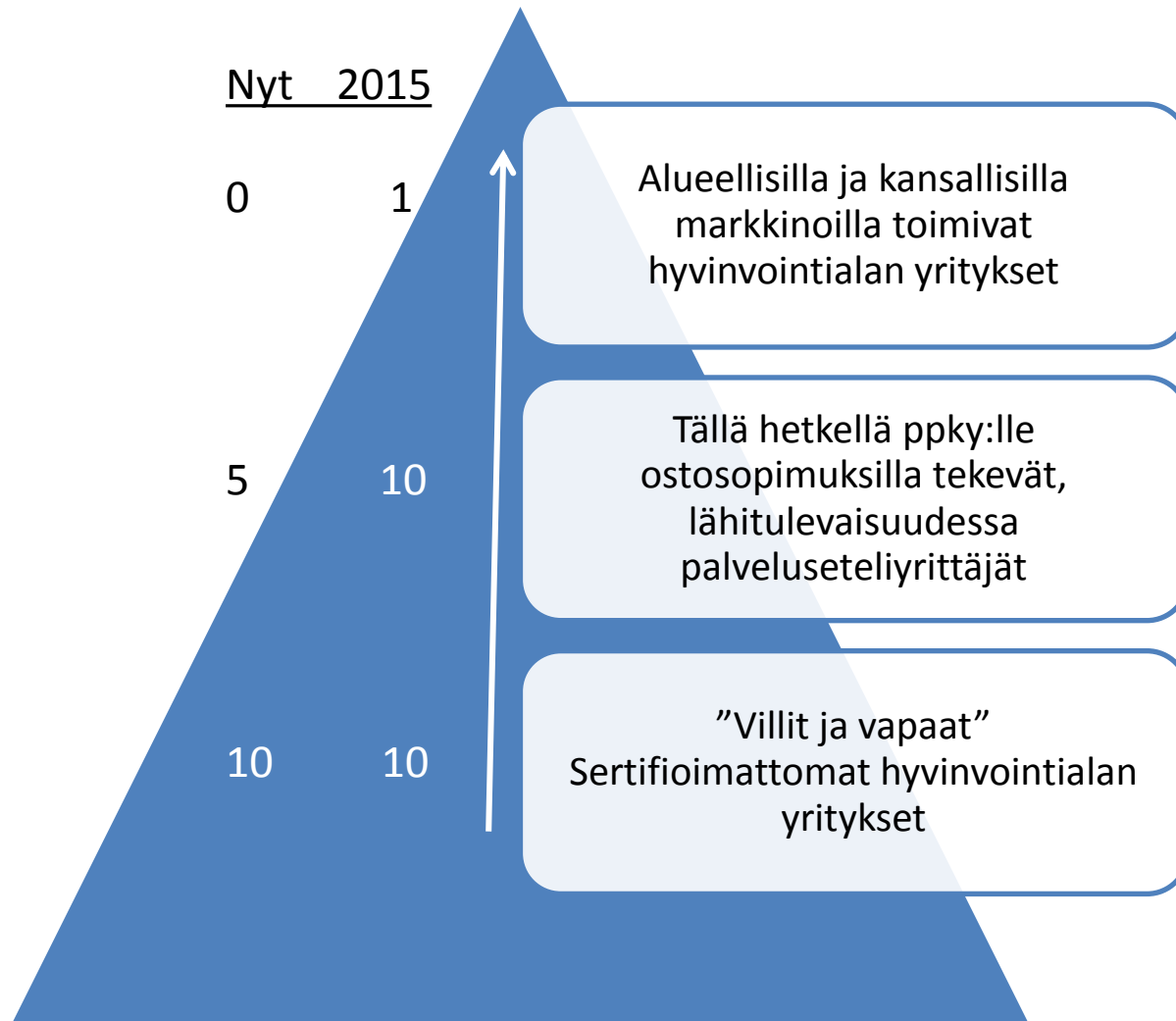
**Kehitys-
keskustelujen
aalto**

Nihak tekee kesäkuun 2011 loppuun mennessä 40 kehityskeskustelua ja ostopalveluina tehdään 15 eli yhteensä 55 kehityskeskustelua

Mitä tekee Nihak kasvu- ja kehityspotentiaalia omaavien yritysten kehittämiseksi?

Toimenpiteet	Toimenpiteiden lkm	Työpaikka-vaikutukset
Kehityskeskustelut	40 (2010-2011)	-
Yrityskehitysprojektit	15-20/v	5
Investointihankkeet (> 100.000 €)	5-10/v	5-10
Tilaisuudet	3/v	-
Yritysten nettolisäys	15/v	7-8
Yhteensä		17-23
Lisäksi YPP 2010-hankkeen rahoituksella 15 yrityksen kasvupotentiaalin tunnistamista ostopalveluna	15	-

Hyvinvointialan yrittäjyyden ennuste Kärsämällä

Hyvinvointialan yritysten markkinat murroksessa

- Käsämäen hyvinvointialan yritykset ovat syntyneet paikallisen markkinatilan synnyttämänä ja ne ovat pääsääntöisesti ammatinharjoittajia. Markkina on hyvin sirpaloitunut.
- Peruspalvelukuntayhtymät Selänne, Kallio ja Helmi ovat aloittaneet tarjoamiensa palvelujen ulkoistamisen: Selänne on aloittanut kapealla markkinalla, lähinnä lääkinnällisellä kuntoutuksella (vuositasolla ostot noin 0,5 MEUR), Kallio laajemmilla markkinoilla (vuositasolla ostot noin 3 MEUR) ja Helmi pienellä volyymilla (vuositasolla ostot noin 0,5 MEUR)
- Tällä hetkellä hyvinvointialan yritykset toimivat ostosopimuksilla, lähitulevaisuudessa palveluseleillä, joilla asiakas määrittelee, miltä sertifioidulta palvelutuottajalta hän ostaa tarvitsemansa palvelun.

Mitä tekee Nihak ja kunta kärsämäkisten hyvinvointialan yritysten kehittämiseksi?

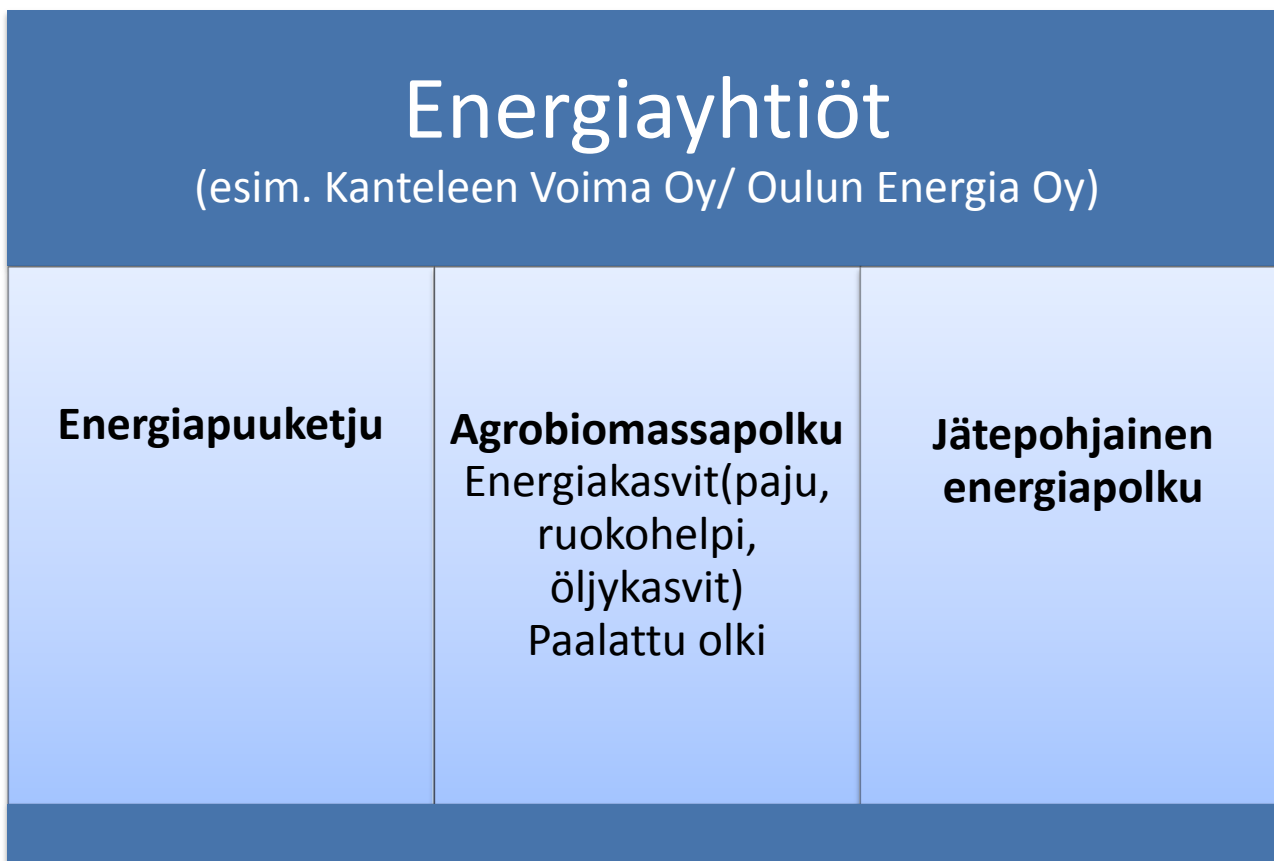
- Nihak rakentaa parhaillaan palveluportaalia sekä palvelun tuottajille, käyttäjille että peruspalvelukuntayhtymille.
- Nihak toteuttaa kehityskeskusteluja, jossa paneudutaan uuden markkinatilan ymmärtämiseen yrityksen näkökulmasta (mahdollisuudet), tunnistetaan halu palveluseteliyrittäjäksi, kartoitetaan yrityksen muutostarpeet, jotta se täyttää ppky:ien asettamat laatukriteerit (sertifiointi), hahmotetaan tarvittavaa koulutusta ja konsultointia.
- Kärsämäki tiedottaa kuntainfonsa puitteissa hyvinvointialan yrittäjille palveluseteliyrittäjyyden mahdollisuuksista ja ppky:ien infotilaisuuksista.

Energia- ja ympäristöalan miniklusterin kehittäminen

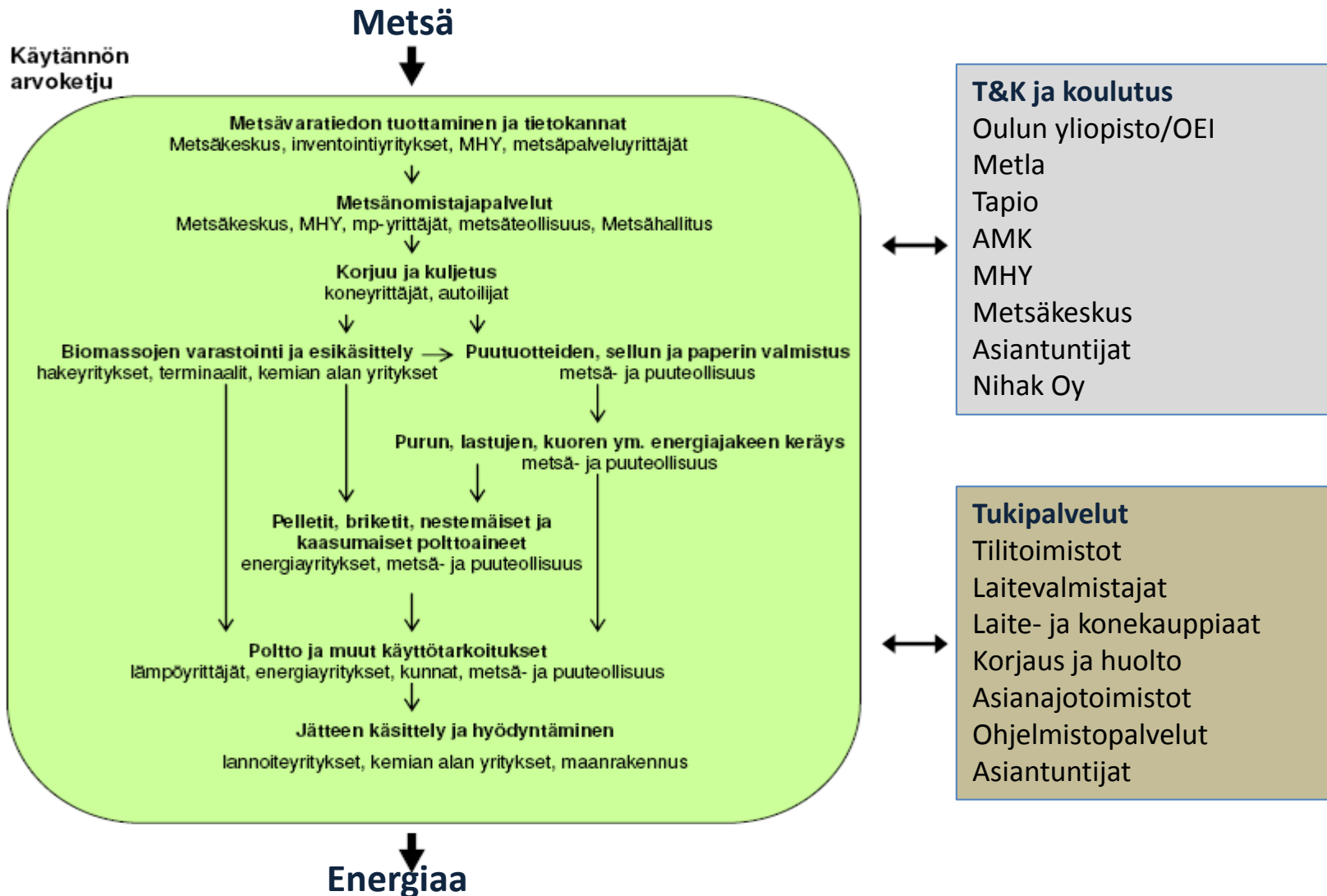
- Kärämäellä toimii energia- ja ympäristöliiketoiminnassa seuraavia yrittäjiä:
 - Kuljetusyrittäjiä
 - Metsäkoneyrittäjiä
 - Maarakennusyrittäjiä
 - Hakettajia
 - Turpeenostoyrittäjiä
 - Kannonnostajia

→ Yhteensä noin 20 yritystä, jotka työllistävät noin 50 henkilöä.
- Tavoitteena on kehittää energia- ja ympäristöalan miniklusteria siten, että Kärämäellä toimii yhä edelleen noin 20 alan yritystä, mutta ne ovat kehittyneet liiketoiminnaltaan ja kasvaneet siten, että ne työllistävät vuonna 2015 noin 100 henkilöä.

Energia- ja ympäristöalan miniklusterin rakenteita:

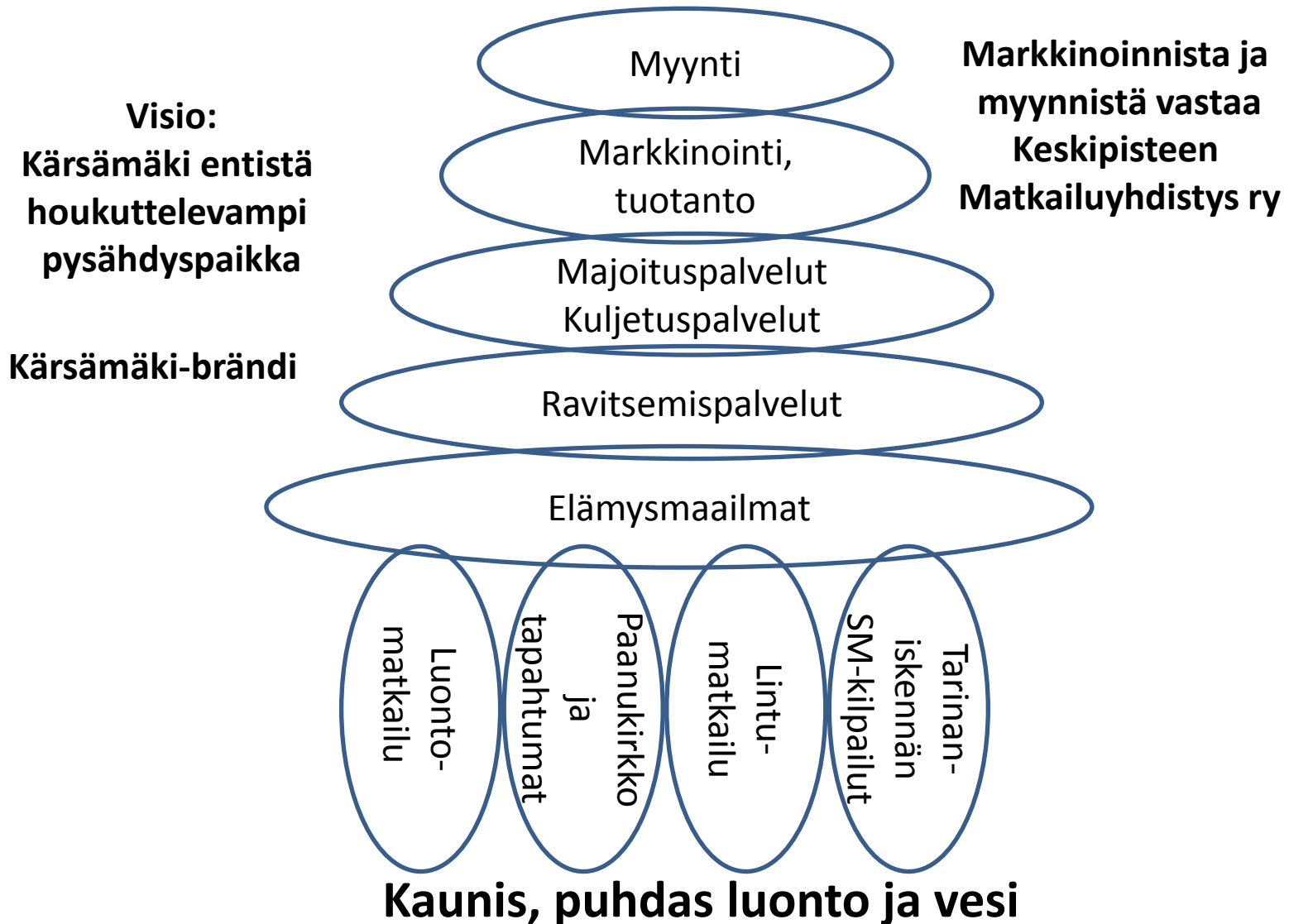
Esimerkki Kärsämäen ja Nivala-Haapajärvi seutukunnan metsäenergiaminiklusterista

Mitä tekee Nihak ja kunta kärsämäkisten energia- ja ympäristöalan miniklusterin ja sen yritysten kehittämiseksi?

- Feasibility-selvityksen toteuttaminen: Millaiset ovat metsä- ja peltoenergiamarkkinoiden tulevaisuuden liiketoimintanäkymät Pohjois-Pohjanmaalla ja Oulun eteläisessä? Minkälaisia ketjurakenteita/ yritysverkostoja tunnistetaan tulevaisuudessa ”kannolta kattilaan”- ja ”pellolta kattilaan”-ketjujen puitteissa? Millaisille metsäenergia- ja biomassa-alan pienyritysten verkostoille nähdään lähitulevaisuudessa toimintaedellytyksiä Kärsämäellä ja N-H sk:ssa? Selvityksessä tulee käydä läpi a) yritysten verkostoitumisen potentiaalisia hyötyjä ja haittoja yleisellä tasolla, b) haastatella Nivala-Haapajärven sk:n/kärsämäkisiä metsä- ja peltoenergiasektorin toimijoita ja c) tehdä ehdotuksia uusista ja laajentuvista liiketoimintamahdollisuuksista.
- Kehityskeskustelut energia- ja ympäristöalan yritysten kanssa, joiden tuloksena on kehittämis- ja investointihankkeita. Tavoitteena on herättää yrityksiä kehittämään toimintaansa esimerkiksi integraattoriyritykseksi ko. verkostoissa ja ketjuissa.
- YPP 2010- hankkeen energia-asiamiespalvelulla trimmataa metsä- ja bioenergiaketjurakenteita ja yrityksiä yhteistyössä energiayhtiöiden kanssa.
- Kärsämäen kunta yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa ylläpitää tulevaisuuden metsä- ja peltoenergiaketjujen kulloinkin tarvitsemaa alempaa tieverkkoa ja rakentaa tarvittaessa energiaketjussa tarvittavan välivarastoalueen eli terminaalin.

Kärsämäen matkailuliiketoiminnan rakenne

Matkailun asiakassegmentit

- Rekkakuskit (Rahtarit ry)
- Linja-autolla matkailijat (Charter Club)
- Omalla autolla matkailevat
- Syöttäjät (roudarit)
- Kausimatkailijat (hiihtoloma, kesäloma)
- Kohdematkailijat (Paanukirkkoon tutustujat, Tarinaniskennän SM, Lintumatkailijat, seurakunnalliset tapahtumat Paanukirkossa, B&B-matkailijat)
- Työperäiset matkailijat (kaupparatsut)
- Leirintäaluematkailijat

”Entistä houkuttelevampi pysähdyspaikka”

Monipuolisemmat palvelut, houkutteleva kyläraitti ja liikekeskus, paikallista ja alueellista kysyntää palveleva (viihtyvyyttä) ja Drive in-hyvinvointipalvelut matkailijoille

Rekkakuskit:

Viikkolepo → mitä kunnan palveluja voi ilmaiseksi käyttää; toiminnallisuutta liikekeskukseen (pingis, biljardi, tikkataulut ja pesupalvelut

Linja-autolla matkaavat:

Apteekki; Kukkakauppa; Täydennyskauppa-toimitukset; Minimarket (K-ryhmä Piccolo); Vapaasti käytettävä nettipäätte

Keskustaympäristö viihtyisäksi:

Istutukset, väsymätön uudelleenistutusprosessi; siisteys, puhtaanapito, teiden kunto; huonokuntoiset rakennukset uudistetaan (kyläkuva); puukerrostaloja teiden varteen (seniori-asunnot) (KPO:n tontti; teollisuusalueelle uusia rakennuksia teiden varteen; leirintäaluepalvelujen kehittäminen, maaumala (Suomela), valomainokset

Kausimatkailijat:

Kuntainfopiste; Apteekki; Kukkakauppa; Täydennyskauppa-toimitukset; Minimarket (K-ryhmä Piccolo); Vapaasti käytettävä nettipäätte

Omalla autolla matkailijat:

Auton huoltopalvelut; Taajamapalvelut TEN-verkon mukaisiksi; Kuluttajabrändit näkyviin risteyksiin

Mitä Nihak ja kunta tekevät matkailuliiketoiminnan kehittämiseksi?

- ”Kärsämäki entistä houkuttelevampi pysähdyspaikka” –vision projektoiminen EU-hankkeeksi (esim. Urban-hankkeeksi) yhdessä keskustayrittäjien ja Paanulinnan kauppiaasyhdistyksen kanssa. Tässä työssä hyödynnetään Meidän City-hankkeessa tehty keskustan kehittämissuunnitelma. Kunta hakee hankkeen projektoimiseen valmistelurahaa mm. EMOTR:ista (3000 euroa, josta tuki on 90 %).
- Nihak toteuttaa kehityskeskusteluja keskusta ja liikekeskuksen yrittäjien kanssa.
- Nihak hyödyntää ProBusiness-rahoitusta yritysten pienten kehityshankkeiden rahoittamiseen.
- Nihak järjestää koulutusta ja valmennusta matkailualan yrityksille.

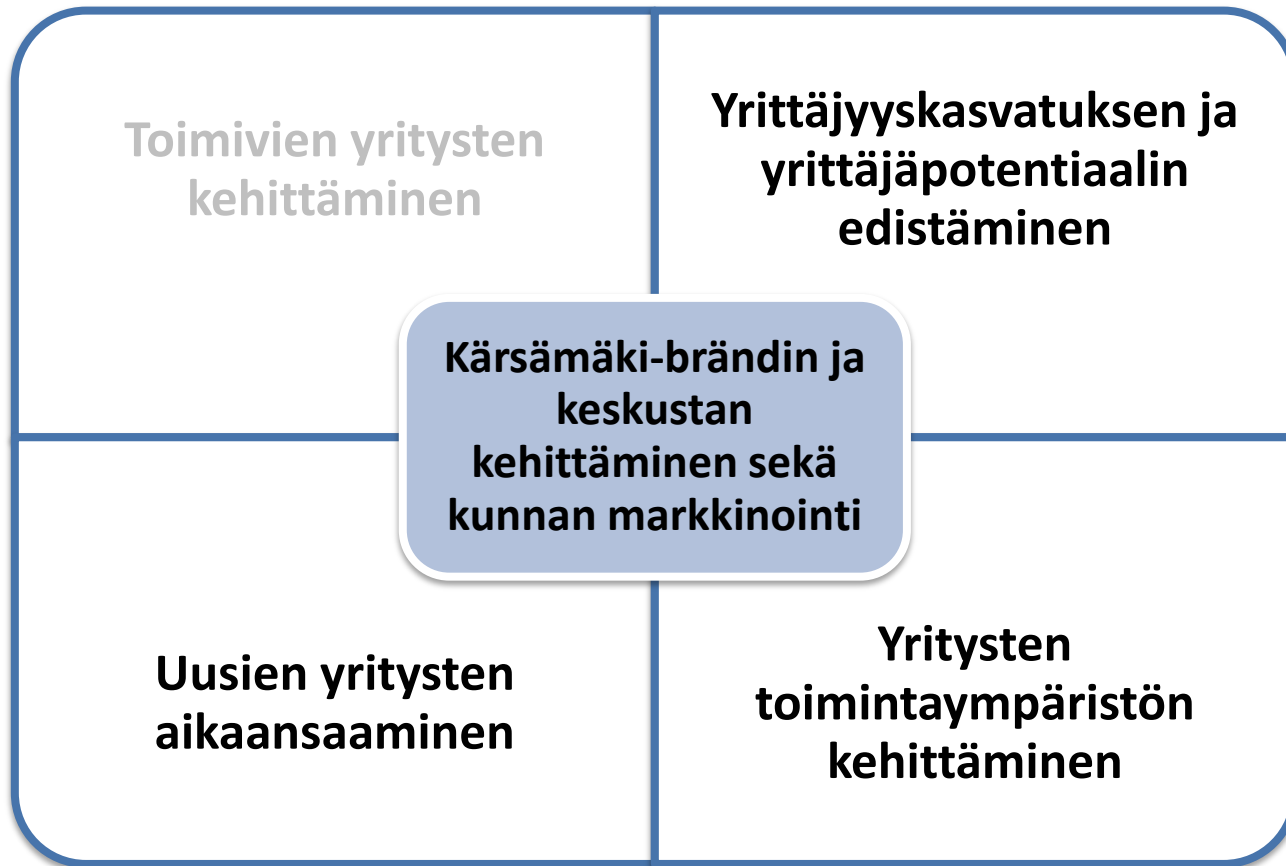
Muiden toimialojen yritysten kehittäminen

- Pääasiassa puu-, elintarvike-, metalli, rakennustoiminta- ja palvelualan yritysten kehittäminen. Nämä eivät ole painopisteiltään ensisijaisia, mutta niille tarjotaan Nihakin toimesta kehityskeskusteluja, ProBusiness-rahoitusta pieniin kehityshankkeisiin ja koulutusta ja valmennusta.

Incap-ratkaisu

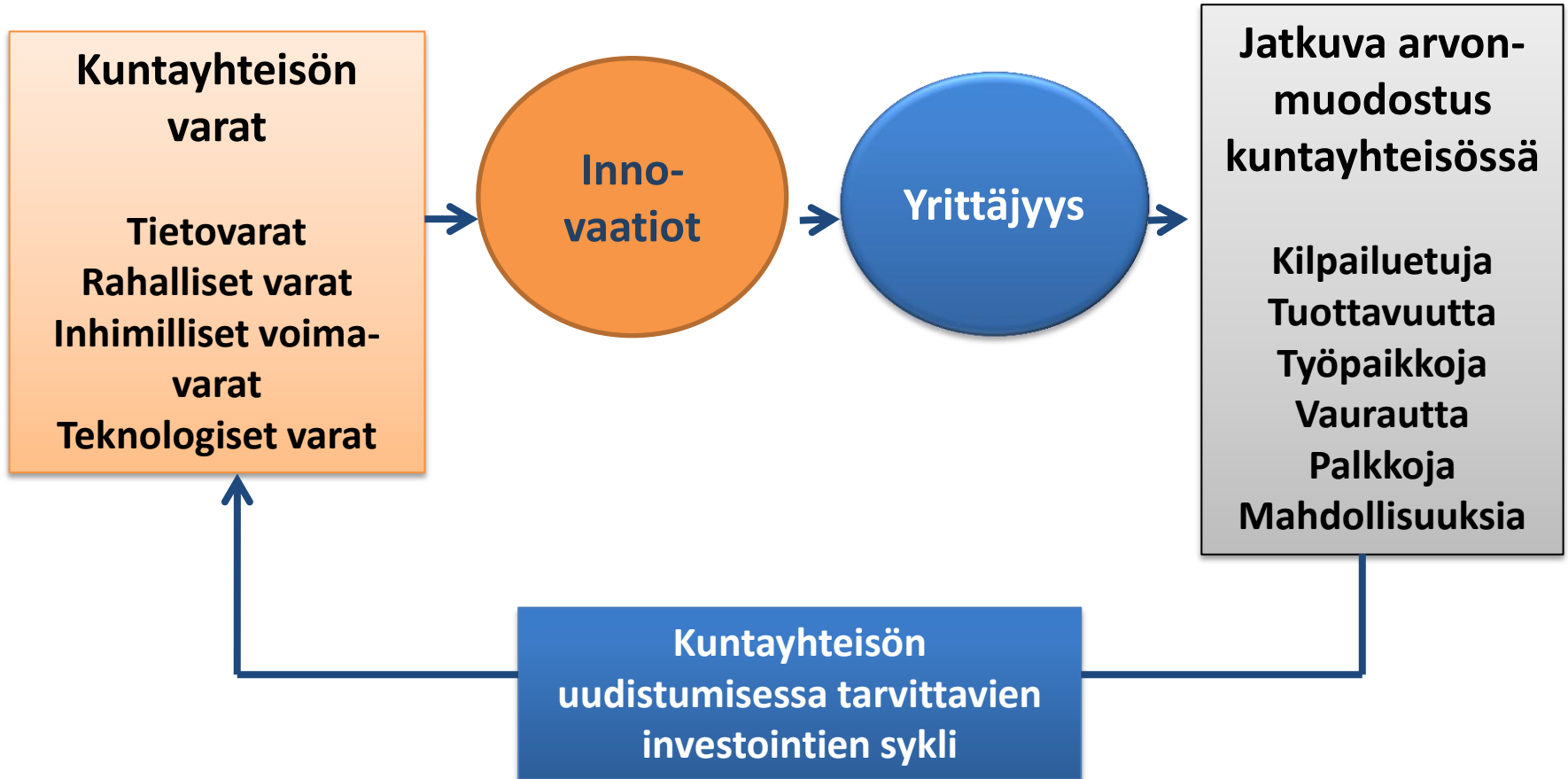
- Kunta seuraa yhä edelleen, mitä muut toimijat tekevät.
- Tilanteen epäselvyys estää toimenpiteiden suunnittelun.
- Positiivisin ennuste on se, että vuoden 2011 aikana Incapilta vapautuvissa tiloissa toimii 150 henkilöä työllistävä, mäntykalusteita IKEAlle valmistava yritys.
- Negatiivisin ennuste on tyhjät hallit kunnan omistuksessa.

Yrittäjyyden ja yritysten toimintaympäristön kehittäminen

Yrittäjien rooli kuntayhteisössä:

”Innovaatioiden taloudelliset hyödyt tulevat yrittäjiltä, jotka muuntavat innovaatiot liiketoiminnaksi”

Yrittäjyyskasvatuksen ja yrittäjäpotentiaalin edistäminen

- **Yrittäjyyskasvatuksen edistäminen** (kts ”Kärsämäestä yrittäjyyskunta”-dia)
 - Kunnan yrittäjyyskasvatusstrategian laatiminen. Opetustoimen lautakunta ja sivistystoimenjohtaja ovat vastuussa strategian laatimisesta.
 - YrittäjyysCafe-toimintamallin kehittäminen. Neljä kertaa vuodessa kunta, Yrittäjyhdistys ja Nihak Oy organisoii tapaamisen yrittäjien kanssa. Tämä on yksi kunta-yritys-yhteistyön kehittämisen keinoista. Kunnanjohtaja on vastuussa Y-Cafe-tilaisuuksien käynnistämisestä yrittäjyhdistyksen ja maataloustuottajien sekä Nihakin kanssa.
- **Yrittäjäpotentiaalin tunnistaminen**
 - Yrittäjyydestä kiinnostuneille tarjotaan mahdollisuutta testata omaa yrittäjäpotentiaaliaan. Kunnan nettisivuilta voi kuka tahansa päästä linkin kautta testaamaan yrittäjäpotentiaaliaan. Saatuaan yrittäjäpotentiaali-raportin voi testin suorittaja varata keskustelutuokion elinkeinoasiamiehen kanssa. Kunta varaa määrärahan ko. testejä varten.

Vuosittain 15 uutta yritystä

- **Uusien yritysten aikaansaaminen**
 - Oman yrityksen perustamisesta kiinnostunut ohjataan Nihakin alkavan yrityksen palveluprosessiin, joka alkaa asiakkaan tilanneanalyysillä ja jatkuu liikeidean testauksella ja yrittäjättestillä. Tämän jälkeen seuraa perustamispalvelut, hautomopalvelut, rahoituspalvelut, studiopalvelut, toimitilapalvelut ja innovaatiopalvelut.
 - Nihak on sitoutunut aikaansaamaan 15 uutta yritystä vuosittain. Työllisyysvaikutus on noin 15-17 työpaikkaa.

Kärsämäestä yrittäjyyskunta: kehitysaskeleita

1. Yrittäjyyden iltakoulu kuntapäätäjille

- Yhteinen näkemys yrittäjyyden vaikuttavuudesta kunnassa

2. Yrittäjyyden valtuustosopimus

- Yhteisen tahtotilan määrittäminen yrittäjyyden edistämiseksi

3. Yrittäjyyden vauhtipyörä

- Yrittäjyysilmapiiriin välittömästi vaikuttavien julkisten toimijoiden määrittäminen

4. Yrittäjyyden neuvottelukunta

- Yrittäjyyden ja yrittäjyysilmapiirin kehittämisryhmä

5. YrittäjyysCafé –tilaisuudet elinkeinoelämälle

- Yritysten näkemysten ja tarpeiden kokoamistilaisuus

6. Yrittäjyysvaikutusarviointi

- Yrittäjyysvaikutusarvioinnin käyttöönotto kunnallisessa päätöksenteossa

7. Yrittäjyyssojimus

- Yrittäjyyden sidosorganisaatioiden yhteinen tahdonilmaisu, konkreettisine kehittämishankkeineen yrittäjyysilmapiirin kehittämiseksi

8. Yrittäjyyden master plan

- Kokonaissuunnitelma ja hankevalmistelu yrittäjyyssojimuksen käytäntöön saattamiseksi

9. Muita yrittäjyyden kehittämishankkeita:

- Kunnan/seutukunnan strategioiden ja ohjelmien uudistaminen – yrittäjyyden huomioiminen osaksi tavoitteita
- Kunnan/seutukunnan yrittäjyysympäristön vahvistaminen yhteisillä palvelukonsepteilla
- Yrittäjämäinen asenne osaksi oppimista; yrittäjyyskasvatuksen ehjä polku päiväkodeista korkeakouluihin

Yrittäjyyden opinpolun hahmottaminen Kärsämällä

Yrittävä ammattilainen

Tavoitteena tukea
ammattilaisen
kasvua Itseohjautu-
vaksi, vastuulliseksi
itseään ja työtään
kehittäväksi yksilöksi

Heräävä yrittäjä

Tavoitteena tukea
Ja innostaa
yrittäjyyden
heräämistä ja
kasvua.

Aloittava yrittäjä

Tavoitteena tarjota
innovatiivinen
kasvualusta ja
toimintaympäristö
alkavalle
yrittäjyydelle

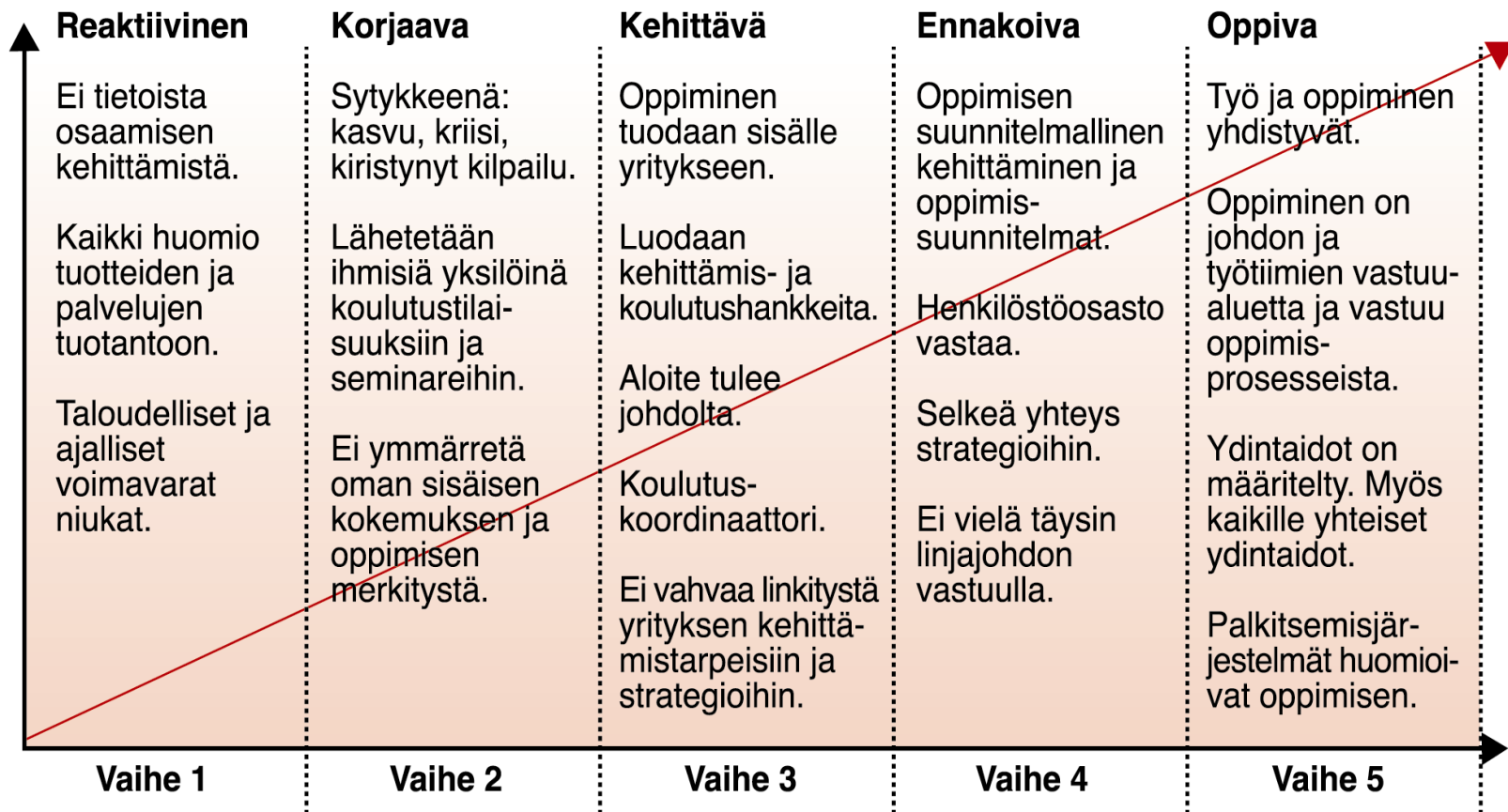
Kehittyvä yrittäjä

Tavoitteena tarjota
innovatiivinen ja
uusia
mahdollisuuksia
tarjoava ympäristö
yrityksen
kehittämiseksi

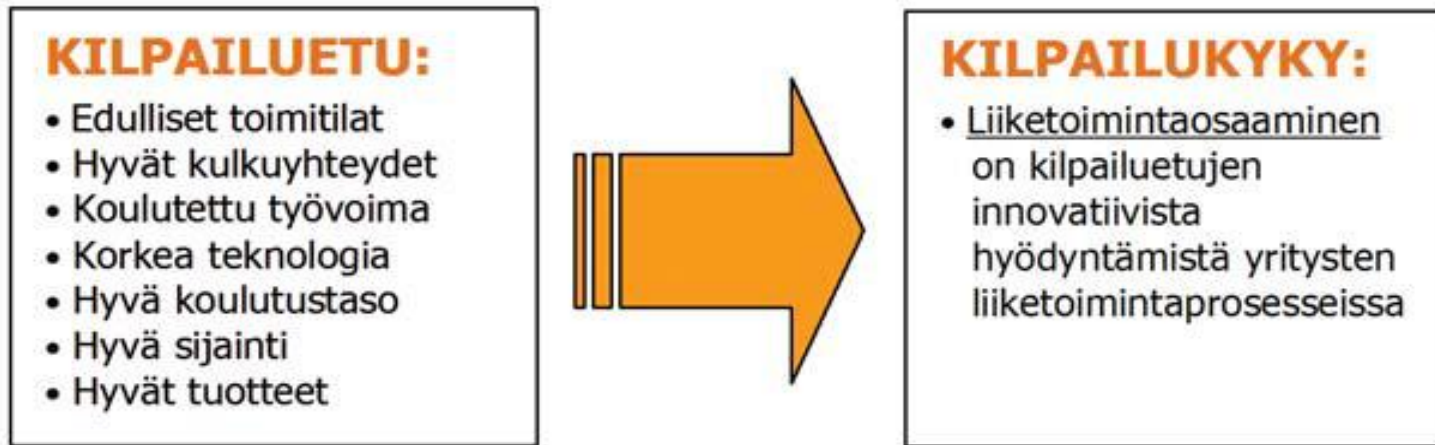
Yrittäjyyden opinpolku

- **Yrittävä ammattilainen**
 - Koskee kaikkia niitä oppilaitoksia Kärämäellä ja seutukunnassa, joissa opiskelee kärämäkisiä. Vaikuttaminen opetussuunnitelmiin ja opettajien valmentaminen
- **Heräävä yrittäjä**
 - Edellä mainituissa oppilaitoksissa valinnaisopintoihin vaikuttaminen
- **Aloittava yrittäjä**
 - Ammatillisiin oppimispaikkoihin vaikuttaminen
 - Nihakin organisoimat oman yrityksen perustamisvalmennukset yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa
- **Kehittyvä yrittäjä**
 - Kehittyvän yrittäjän tarpeisiin tulee luoda Nihakin ja ELY-keskuksen kanssa toimintamalli, jonka avulla yrittäjä voi suorittaa yrittäjän ammatti- tai erikoisammattitutkinnon luontevasti kehittämällä omaa yritystään.

Kehittyvä yrittäjä: Oppimisen eteneminen yrityksissä – viisi kypsyyssastetta

Yritysten toimintaympäristön kehittäminen

- Kaikki kunnat ja seutukunnat tarjoavat yritystoiminnalle tiettyjä kilpailuetuja, jotka yritysten tulisi osata muuntaa kilpailukyvyiksi omassa liiketoimintaprosesseissaan.
- Tarjoaako Kärsämäen kuntayhteisö ja seutukuntayhteisö kärsämäkisille yrityksille sellaisia kilpailuetuja, joita yritykset voivat hyödyntää omassa liiketoimintaprosesseissaan? Kunnan ja Nihakin tulisi yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa selvittää kunta- ja seutukuntayhteisön tuottamat kilpailuedut eri toimialojen yrityksille. Vasta sen jälkeen tiedetään, mihin kohteisiin tulisi investoida?

Kärsämäki-brändin ja keskustan kehittäminen sekä kunnan markkinointi

- Kärsämäki-brändin kehittäminen
 - Yrittäjyyskunta: yrittäjäystävällisestä kunnasta (ei systemaattista yrittäjyysprosessia) yrittäjäaktiiviseksi kunnaksi (yrittäjyysprosessi päätöksenteon tukena)?
- Kärsämäen markkinointi
 - Kunta ja yritykset yhteistyössä
- Keskustan kehittäminen
 - Keskustaympäristö viihtyisämmäksi:
Istutukset, väsymätön uudelleenistutusprosessi; siisteys, puhtaanapito, teiden kunto; huonokuntoiset rakennukset uudistetaan (kyläkuva); puukerrostaloja teiden varteen (seniori-asunnot) (KPO:n tontti; teollisuusalueelle uusia rakennuksia teiden varteen; leirintäaluepalvelujen kehittäminen, maauimala (Suomela), valomainokset valtateiden varteen.

Kehittämisen arvot

- **Luotettavuus**
Kunta tekee johdonmukaisesti elinkeinoelämää hyödyttäviä päätöksiä.
- **Tasapuolisuus**
Kaikkia yrityksiä kohdellaan tasapuolisesti.
- **Ennustettavuus**
Kunta sitoutuu pitkäjänteiseen yritysten toimintaympäristön kehittämiseen.
- **Uutta etsivä**
Kunta etsii ja toteuttaa ennakkoluulottomasti uusia ideoita.

Liite:

Kärsämäen kuntastrategian elinkeinojen
kehittämistä koskettavat BSC-kortit

Näkökulma: ”Kärsämäki on innostuneiden ja osaavien yrittäjien toimintaympäristö ”

Maatalousyrittäjät/maaseutuyrittäjät

Kriittinen menest.tekijä Näissä asioissa meidän on onnistuttava, jotta...	Mittari/ indikaattori Näistä me tiedämme, että olemme onnistuneet	Varmistavat toimenpiteet Näillä toimenpiteillä varmistamme vision toteutumisen	Kenen tehtäväkenttään...
Lomituspalveluiden turvaaminen	Vuosilomitukset ja sijaisavut hoidetaan sovittuna ajankohtana ja sijaisapua on saatavilla tarvittaessa nopeastikin. Lisäksi 120 tunnin maksullista lomitusta käytetään täysimääräisesti sitä haluaville.	Riittävästi lomittajia käytettävissä. Lomittajien työn suunnittelu on toimivaa ja joustavaa. Palveluissa noudatetaan läheisyysperiaatetta, jolloin lomahallinnon työntekijöihin saadaan nopeasti yhteys ja he ovat tavattavissa asioiden hoitoa varten. Lomanettiä käytetään aktiivisesti.	Lomahallinnon. Viljelijät huolehtivat lomitustuntien oikeellisuudesta ilmoittamalla tilalla tapahtuneista muutoksista eläinmäärän ym. osalta./ MTK
Maaseutu- palveluiden turvaaminen	Maaseutuhallinnon palvelut ja ajan tasalla olevat tiedot ovat saatavilla omasta kunnasta. Sukupolvenvaihdoksia tehdään kunnassa vähintään 5 vuodessa ja uusia tuotantoon liittyviä rakennuksia rakennetaan saman verran	Maaseutuhallinnossa riittävästi asiantuntevia ja innostavia henkilöitä töissä. Tiedottaminen tukimuutoksista ja tulevien vuosien muutoksista on aktiivista.	Maaseutuhallinto ja maaseutulautakunta.
Liitännäiselinkeinojen edistäminen	Tilat, joilla on liitännäiselinkeinoja	ProAgrian Masva-palvelut Muuntokoulutus	ProAgria Kunta, Nihak, MTK
Maaseutuelinkeinojen ulkoistaminen (alihankinta, koneyhtymät)	Uusien yritysten lkm Alihankintayritysten määrä	Maatilojen alihankintayrittäjyyden edistäminen Alihankintarekisterin rakentaminen Tiedonkulun edistäminen	ProAgria, Maaseutuhallinto, Nihak

Näkökulma: ”Kärsämäki on innostuneiden ja osaavien yrittäjien toimintaympäristö ”

Muut yrittäjät ja yritykset

Kriittinen menestystekijä Näissä asioissa meidän on onnistuttava, jotta...	Mittari/ indikaattori Näistä me tiedämme, että olemme onnistuneet	Varmistavat toimenpiteet Näillä toimenpiteillä varmistamme vision toteutumisen	Kenen tehtäväkenttään...
Olemassa olevien yrittäjien huomiointi	Yrityskyselyt, yhteiset tilaisuudet	Elinkeinostrategian laatiminen (panostuskohteet)	Kuntajohto, NIHAK YP, Yrittäjäyhdistys
Julkiset hankinnat	Alueen yrittäjille tarjouspyynnöt	Yrittäjien tasapuolinen kohtelu, riittävä yhteydenpito, koulutusten järjestäminen. Yrittäjävaikutusarvioinnin käyttöönotto	Kuntajohto Selänne NIHAK YP, kuntajohto
Kunnan yrittäjyys-potentiaalin hyödyntäminen/ Nuorten tärkeys	Nuorten perustamat yritykset	Laadukas ensineuvonta, koulutus, tiedotus	Kuntajohto, opettajat, yrittäjäyhdistys, Nihak
Koulujen yrittäjyyskasvatus	Paluumuuttajien yritykset	Kunnan yrittäjyyskasvatusstrategian laatiminen, koulu-yritys-yhteistyö, tiedotus	Kuntajohto, opettajat, yrittäjäyhdistys
Yhteismarkkinointi . Maineen hallinta(sisäinen +ulkoinen)	Toimenpiteet lkm, yritysten lkm	Tasapuolinen yritysten kohtelu, syventyvä yhteistyö	Kuntajohto, NIHAK YP, Yrittäjäyhdistys
InCap-ratkaisumallin kehittäminen	Ratkaisu	Kiinteistöyhtiö: mukaan meneminen? Liiketoimintamahdollisuuksien markkinointi Internetissä	KH; KV